

گزارش وبینار تخصصی "تاب‌آوری در بحران: درس‌آموخته‌هایی از مدیریت سلامت در دوران جنگ"

مقدمه

در تاریخ چهارشنبه ۳۰ اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۵، وبینار تخصصی با عنوان «تاب‌آوری در بحران: درس‌آموخته‌هایی از مدیریت سلامت در دوران جنگ» از ساعت ۹:۰۰ تا ۱۲:۰۰ به‌صورت ترکیبی (حضور و مجازی) و با همکاری مرکز تحقیقات ارتقای ایمنی و پیشگیری از مصدومیت‌ها و پژوهشکده علوم بهداشتی و محیط زیست دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در ساختمان شماره یک دانشکده بهداشت و ایمنی سالن شهیدخو راکیان برگزار گردید. این رویداد علمی با حضور جمعی از متخصصان برجسته ملی در حوزه مدیریت بحران، سلامت روان، امداد و فناوری‌های نوین پزشکی، بستری ارزشمند برای تبادل تجارب و تحلیل راهبردهای تاب‌آوری در شرایط جنگ فراهم آورد.

افتتاحیه و خوش‌آمدگویی

در ابتدای نشست، جناب آقای دکتر علی دل‌پیشه، رئیس مرکز تحقیقات ارتقای ایمنی و پیشگیری از مصدومیت‌ها، ضمن خوش‌آمدگویی به شرکت‌کنندگان و معرفی اهداف و ساختار مرکز، بر ضرورت بازخوانی تجارب مدیریت سلامت در دوران جنگ به‌منزله الگویی برای ارتقای تاب‌آوری ملی تأکید کردند.

سخنرانی اول: بازتوانی روانی - اجتماعی در بحران‌های نظامی

در ادامه، سرکار خانم دکتر زینب نصیری، مددکار اجتماعی و مشاور اجتماعی وزیر بهداشت، به ایراد سخنرانی با محوریت «بازیابی روانی-اجتماعی در بحران‌های نظامی» پرداختند. ایشان با تشریح فرآیند مدیریت بحران و لزوم برنامه‌ریزی پیش‌ازوقوع بلایا، به مؤلفه‌های کلیدی کمک‌های اولیه روان‌شناختی اشاره کردند. از نکات برجسته ارائه ایشان، مقایسه آماری شیوع اختلالات روان‌شناختی در بازماندگان بحران‌ها بود: رشد پس‌از سانحه (PTG) با شیوع ۳۰ تا ۶۰ درصد در برابر اختلال استرس پس‌از سانحه (PTSD) با شیوع ۱۰ تا ۴۰ درصد. دکتر نصیری همچنین به تبیین قوانین بالادستی مدیریت بحران، دستورالعمل‌های موضوعی کشور و کارکردهای تخصصی حمایت‌های روانی-اجتماعی پرداختند.

سخنرانی دوم: مدیریت شهری و زیرساخت‌های تاب‌آور در بحران

جناب آقای دکتر علی نصیری، رئیس سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران و عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی بقیه‌الله (عج)، دیگر سخنران این وبینار بودند. ایشان با محوریت «مدیریت شهری در بحران و توسعه زیرساخت‌های تاب‌آور شهری»، به مؤلفه‌هایی چون آمادگی پیش از وقوع حادثه، ارزیابی ایمنی سازه‌ای و غیر سازه‌ای و تعیین خسارت واحدهای ساختمانی در سطوح چهارگانه‌ای که طیفی از آسیب‌های جزئی تا تخریب کامل و نوسازی را شامل می‌شد، سخنرانی کردند.

دکتر نصیری همچنین راهکارهای امدادسانی و اسکان آسیب‌دیدگان در جنگ را تشریح کردند و از فعالیت ۱۶ کارگروه تخصصی برای رسیدگی شبانه‌روزی به امور آسیب‌دیدگان جنگ در کلانشهر تهران خبر دادند. در ادامه، سامانه پاسخگویی ۲۴ ساعته ۱۸۱۱ و سوپر اپلیکیشن «شهرزاد» (وابسته به شهرداری تهران) را به‌عنوان ابزارهای نوین ثبت خسارت و مدیریت نیازهای شهروندان در شرایط جنگ معرفی نمودند.

سخنرانی سوم: تجارب میدانی امدادگری در جنگ‌های دوازده‌روزه و رمضان

دکتر امیرحسین خسروی، معاون عملیات امداد و نجات جمعیت هلال‌احمر شمیرانات و رئیس هلال‌احمر منطقه یک، به بیان تجارب عملیاتی خود در مناطق آسیب‌دیده طی جنگ‌های دوازده‌روزه و رمضان پرداختند. ایشان با تأکید بر تفاوت‌های بنیادین امدادگری در جنگ نسبت به سوانح طبیعی، خاطرنشان ساختند که در بلایای طبیعی معمولاً خانواده امدادگر در آرامش به سر می‌برد، حال آن‌که در جنگ، خطر متوجه عزیزان امدادگر نیز هست. همچنین، در حالی که شدت بحران در حوادث طبیعی پس از وقوع کاهش می‌یابد، در جنگ هر لحظه بر فوریت و شدت آن افزوده می‌شود. دکتر خسروی چهار سطح امدادگری را شامل «داوطلبان آموزش‌ندیده»، «داوطلبان تخصصی»، «امدادگران داوطلب آموزش‌دیده» و «امدادگران داوطلب حرفه‌ای (نجات‌گران)» برشمردند و سامانه «هلال من» را به‌عنوان بانک اطلاعاتی داوطلبان برای فراخوان هدفمند معرفی نمودند.

سخنرانی چهارم: نقش فناوری‌های نوین پزشکی (تله‌مدیسین) در بحران‌های سلامت

در پایان، جناب آقای دکتر محمدحسین پناهی، اپیدمیولوژیست و عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی شهیدبهشتی، به تشریح کارکردهای پزشکی از راه دور در بحران‌های سلامت پرداختند. ایشان تله‌مدیسین را در دو رویکرد سنتی و نوین تعریف کردند: در رویکرد سنتی، تمرکز بر تخلیه سریع و انتقال مصدوم به مراکز درمانی است؛ در حالی که رویکرد نوین بر انتقال تخصص به خط مقدم تأکید دارد. دکتر پناهی به کاربردهای میدانی این فناوری از جمله نقش راهبردی پهبادهای در انتقال دارو و تجهیزات ضروری اشاره کردند. ایشان مزایای کلیدی تله‌مدیسین را در چهار حوزه خلاصه نمودند:

۱. حفظ جان متخصصان پزشکی

۲. کاهش زمان طلایی تصمیم‌گیری

۳. مدیریت بهینه منابع بهداشتی و درمانی

۴. ارتقای روحیه و اثربخشی نیروهای امدادی

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

وبینار «تاب‌آوری در بحران: درس‌آموخته‌هایی از مدیریت سلامت در دوران جنگ» با ارائه محتوای غنی و تجارب عملیاتی ارزشمند، نقش مؤثر رویکردهای بین‌رشته‌ای در ارتقای آمادگی و پاسخ‌گویی به بحران‌های نظامی را به نمایش گذاشت. تأکید بر رشد پس‌از سانحه، زیرساخت‌های هوشمند شهری، ساماندهی سطوح امدادگری و به‌کارگیری فناوری‌های نوینی همچون تله‌مدیسین، از مهم‌ترین

خروجی‌های این رویداد علمی بود. امید است مستندات این نشست، مبنایی برای تدوین راهنماهای عملی و سیاست‌گذاری‌های مبتنی بر شواهد در حوزه مدیریت سلامت بحران‌های آینده قرار گیرد.

تهیه‌کننده گزارش: مرکز تحقیقات ارتقای ایمنی و پیشگیری از مصدومیت‌ها دانشگاه علوم پزشکی

شهید بهشتی

اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۵